

BARS.

HIRDETÉSEK

Négyhasábos postai-sor egyszeri közlésért 14 fill.
Kétszeri 12 fill., többszöri 10 fill. fizetendő.
Bélyegdíj minden egyes beiktatásért 10 fillér.

Hivatalos hirdetések

100 szög 2 kor. 63 fill., aronul minden szög 2 fillérjével számítatik.

A nyitásban:

minden négyhasábos garmond-sor díja 30 fillér.
Velünk 7% ekeztetésben levő hirdető-irodák, előfizetők, vagy a gyakori hirdetők tetemes kedvezményben részesülnek.

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS TARSADALMI HETILAP; EGYSZERSMIND BARSVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A kéziratok a szerkesztőséghez: (Zöldkert-utca 33. sz.) küldendők.

Kéziratok vissza nem adtnak.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HOLLÓ SÁNDOR.

Megjelen: hetenként egyszer

vasárnap reggel.

A hirdetések, előfizetések s a reklamációkat a kiadóhivatalba

(Takarék- és Hitelintézet épület) kérjük utasítani.

A LAP KIADÓJA: NYITRAI ÉS TÁRSA.

A tanév elején.

A mult héten folytak le az iskolai beiratkozások városunkban. Benépesültek immár az iskola épület komor falai. Lelkes, munkára kész, tettvágyó sereg költözött be abba a hajlékba, hol komoly munkára, lelkiismeretes dolgra oktadják az ifjúságot, a jövő nemzedékét.

A tanév izgalmait, fáradságait a nagy szünet alatt kipihenvén a fiatalok, újult erővel, nagy kedvvel és töretlenül akarattal lát ismét a tanulás, hogy jövőjének, egzisztenciájának szilárd alapját lassan előkészítse.

A civilizáció oly magas fokán állunk ma már, hogy nélkülözhetetlenné teszi akármilyen pályán és téren boldogulni akarónak a tanulást s az alapismeretek elsajátítását.

Az ifjúságnak tisztában kell azzal lenni, hogy a szülők a legnagyobb áldozatok árán is tanítják, iskoláztatják gyermekeiket, nehogy idővel, midőn a megélhetés gondjaival kell már foglalkozniuk, a szülők szemére vessék, hogy megvonták gyermekeiktől azt, a mi boldogságukhoz multhatatlanul megkívántatott volna.

A szülő dolgozik, fárad, latba veti minden erejét, csak hogy gyermeke tanulatlan, tudatlan ne maradjon. Inkább azt óhajtja és akarja, hogy tapasztalatokkal, ismeretekkel legyen ellátva, szóval emberré, tökéletes emberré váljék, a társadalom, a nemzet pirulása nélkül vallhassa magáénak; találjon benne egykor a haza erős, dönthetetlen támasza, hű, igaz, tevékeny fiára.

Azt nem kívánja senki, hogy örökké a könyveket bujja a tanuló, nem várja senki, hogy az éjjelt nappallá téve buzgólkodjék az diákság.

Kellőleg kell a munkát megosztani, úgy jut is, marad is idő egyéb dolgok elvégzésére. A változatosság kedvéért kis szórakoztató, nemesítő olvasás, kis testmozgás, játék nem árt, sőt jótékony hatással van úgy a szellemi, mint a testi fejlődésre. A lélek épségét, üdeségét, a kedély frisségét, elevenségét fenntartja.

A lényeges azonban a kellő mérték szigorú betartása. A túlzásba hajtott dologmindenképp káros és a legnehezebb, de aztán a legértékesebb a nap olyképeni felosztása, hogy mindenre teljék. Ilyképen kedvező eredményeket érhetünk el és nem bánt a lelkiismeret, hogy most ezt, vagy amazt kellett volna tennünk és nem tettük.

Lebegjen a fiatalság előtt szüntelen egy szent cél: a jövő megállapítása; legyen tisztában azzal, hogy a szülőknek idővel az értük hozott áldozatokat meghálálni kötelességük. Tudnia kell az ifjúságnak, hogy egykor belőlük lesznek a hon orszolpai, főerősségei, tőlük függ egy ország sorsa, tőlük várja egy nemzet haladását, fejlődését, boldogulását. Komoly, tevékeny munkájukkal fölemelhetnek, közönyükkel, nembánomságukkal agyontiporhatnak egy országot.

Az iskola falai között szedjük magunkba mindazt, amiknek segítségével künn az élet forgatagában kormányozhatjuk magunkat.

Eme szempontokból is tehát lelkiismeretesen, komolyan, férfiasan kell vennünk hivatásunkat; kötelességünknek, buzgóknak és törekvőknek kell lennünk, mert idővel megsiratjuk az elröpült szép esztendőket, miket oko-

san fölhasználni lehetett volna, bár nem tettük; megbánjuk ezerszeresen, amit elmulasztottunk, de a legtöbb esetben már késő a mult felett való kesergés.

Ezért dolgozzunk, míg van alkalmunk; minden pillanatért kár, mit tétlenül elszurranni hagyunk; föl tehát a komoly, férfias munkára, legyünk tetterősek, valódi férfiak, kik nem rettennek vissza a becsületes dologtól. Legyünk erős, igazi támaszai a hazának és mindenkor a hon javára, jólétére törekedjünk!

Adatok a lévai preparandia oknyomozó történetéhez.

Midőn a lévai m. kir. állami tanítóképző legújabb értesítőjében a szerzőnek személyesre vonatkozó megjegyzése ellen tiltakoztam, részakarva nem terjeszkedtem ki az értesítő azon részére, mely az intézet igazgató tanácsát compromittáló, leplezett bár, de félreismerhetetlen insinuatiókat tartalmaz.

Azt hittem, hogy a „Bars“-nak „rectifikálá-omat közli számában ugyancsak felszólal volt tanácsbéli társaim valamelyike Pethes János intézeti igazgató impudens támadásai ellen, miután ez azonban nem történt és az insinuatiók közvetve engem is illetnek — nem ugyan volt tagtársaim megbízásából, de a velem együtt az értesítőben névszerint felmentett Huberth V. hozzájárulásával — kénytelen vagyok a köztartásnak az utolsó 10 évben lefolyt történetéről a titokzatosság leplet fellebbezteni, melybe azt P. J. burkoltja, olyannak sejtetvén az igazgató eljárást, mintha az meg nem engedett, tehát elítélendő módon részesítette volna protekcióbán a köztartási vállalkozót a kincstár, illetőleg az intézet anyagi rovására.

P. J. az ő hypocritaságában elég naiv ehenni, hogy azon mysticus büszköleg, melylyel bizonyos dolgokat inkább „elhallgatandók“-nak, másokat „az embernek gondolkodásra okot adandók“-nak ismét másokat „a jövőre nézve is tanulságosok“-nak jelez mindenki más, csak mi nem látunk által. P. J. elég naiv a struc madár módjára azt hinni, hogy ha ő nem lát, mi is hasonló szellemi vakságban szenvedünk s nem vesszük észre, mit csúsz az ő impudens elfordításával s nem fogunk eszerint ellenük védekezni.

Mi ezt a naivságot nem csodáljuk, hisz látjuk, hogy P. J. midőn az igazgató tanácsot akarja megrugdálni leplezett gyanúsítgatásával és maliciájának büzkörsége egy köztisztviselőben álló nemes lelkű urnő nevét is merészkedik vonni, oly ügyetlen, hogy azt a sőttest is elköveti, hogy rugdalózásai közben még feletteseit is, in proximo a tanfelügyelőt, et in supremo a saját miniszterét is megtisztelti egy pár saroknyommal.

Egyáltalában nem tudok rationalis okot találni, amely P. J.-t inspirálhatta arra, hogy értesítőjébe oly dolgot is vegyen fel, amely egyáltalában nem oda való. Nem tudom, mi inspirálta arra, hogy ezen dolgot eltorzítva tárja elénk és tendenciosus rosszakaratával neki hamis magyarázatot adjon. Csak azt tetelezhajtuk fel, hogy azon, róla nézve keserű percek miatti bosszu volt tanácsadója, melyeket az igazgató tanácsban neki az ügy érdekében az ő személyének figyelmen kívül hagyásával szereztünk, vagy talán a lélek azon nyomasztó állapota, melybe az embert annak tudata ejti, hogy nem mindent igazított el úgy, amint annak par' l'honneuré kelletne lennie.

A concret dolgra áttérve olvassuk az értesítő 26. oldalán „Hogy az igazgató tanács tagjának lemondási okát s a mai viszonyokat megérthessük, kissé vissza kell mennünk.“

Ezen okok fesszegetése nézetünk, de másoké szerint sem tartozik az értesítőbe. Hogy

P. J. elég tapintatlan ezzel a dologgal is előhuzakodni, az azt a látszatot adja neki, mintha célja öngazolás lenne.

De ki előtt kell neki az eljárását igazolni? Minister vagy államtitkár előtt? Hisz azok előtt ő bizonyára már régen mosakodott és aztán azok előtt nincs is oka eljárását igazolni, hisz ő a minister rendeleti nyomán járt el!

Vagy talán tanügyi körök előtt akarja feltárni a lévai igazgató tanács Augias istállóját, hogy azok „okuljanak a jövőre nézve“? Akkor írta volna meg a dolgot világosan úgy, hogy ne csak az értesítő, aki a dolgok fejleményeiben tevékeny részt vett, különösen pedig adott volna a 29. oldalon tisztán áttekinthető képet a régi és mostani köztartási számadásról, melyből a kettő közötti különbség világosan kitűnjék és ennek alaposságáról bárki könnyen meggyőződhet.

Azt látjuk ezen zavaros adatokból, hogy az előző évben a vállalkozó 70 növendék után 16632 kora kapott, melyben benne foglaltatik a köztartási helyiségek bére s a felügyelő tanár természet vagy ércben érvényesített jutalma.

A mult tanévben 88—82 fő után a háziilag kezelt köztartás kiadása 18589 kor. volt, de nincs kiutalva, hogy ebben benne van-e a most már magasabb házbér, a felügyelő tanár 400 kor. jutalma, a szakácsné és három konyhacseléd bére, a fűtő anyag költsége stb. stb.? Azt sem tünteti fel az igazgató, hogy ebben a 18589 kor.-ban a felügyelő tanár és nejeinek ellátásán kívül az ő tiszvivi ingyenes ellátásának költsége is benne foglaltatik-e? Valamint azt sem tudjuk ki belőle, hogy az igazgató családja havonkénti hány koronáért étkezett a köztartási ellátásból?

Nem látjuk azt sem, hogy pl. a 4687 kor. 58 fnyi hus mily súlymértéket képvisel? Csak ha ezt tudjuk, számíthatjuk ki a fejenkénti napi súlyadagok nyomán, hogy mennyi jutott pl. ebből a husból a növendékek, mennyi a tanáruak és családjuk asztalára?

Már ha valaki számadatokkal áll a közönség elé, akkor nem csak felkelti ezzel az olvasó kíváncsiságát, hanem azt fel is jogosítja arra, hogy behatóbban fürkészzen a számadatok zürzavarában bizonyos nehezebb érthető dolgok magyarázata után, még ha mindezen dolgok a miniszter tudtával és jóváhagyásával történnek is.

Első sorban azonban feljogosítja P. J. ezen elszámolása az igazgató tanács azon tagjait, kiket 3 oldalon keresztül sub rosa mardos és azzal vádol, hogy a köztartási vállalkozó anyagi érdekét az intézetnek károsításával szabadalmazták és a végből szabályellenes elszámolásokat jóváhagyva terjesztettek fel a kormányhoz szép szavakkal, port hintve annak szemébe.

És éppen ez bizonyítja P. J. ügyetlenségét, korlátolt látókörét, mert sejtette, hogy azok, kiket ily zavaros számadás kapcsán gyanúsítgatásokkal csipdös, mardos, ezt a gyanúsítgatást nem fogják zsebre vágni, hanem fogyverül fogják ellene fölhasználni azokat a dolgokat, melyeket ő saját érdekében jónak látott elhallgatni.

De térjünk át a köztartásnak azon igazgató működésével szorosan összefüggő történelmére, melyet a különben szelid igazgató nagy de imbecil buzgalomával igyekszik meg-rugdosni, compromittálni, anélkül, hogy észre venné, hogy ezzel egyidejűleg a tanfelügyelőt is compromittálja, nem csak a már védekezni nem tudó holtat, de a még jelenleg élőt is.

Aki igaz történetet akar írni, annak mindent ab origine kell kezdeni, hogy

az események természetes fejlődésének okát láttassa; annak mindenre kell figyelmét kiterjesztenie, ami lényeges s a fejleményekre befolyást gyakorol; annak nem szabad sehol és sohasem az eseményeket és azoknak okait izlése szerint kiválogatva, azokat a maga kénye, a maga rokon- vagy ellenszenve szerint idomítani. Aki ezt nem tudja, az ne akarjon történetet írni, mert csak gyermekmesét fog producálhatni.

P. J. kezdi az 1894. jun. 25 és 26-án „két napon tartott“ igazgató tanács ülésen, melyen egyrészt nem tudja, hogy mi történt, más részt megint tudja, majdnem részletekig tudja. Megjegyzi itt, hogy „akkor ezen ülésen jelen voltak, közülük senki sincsen életben.“

Tehát iut bennünket kellő fiúkával, hogy de mortuis nil nisi bene!

De miért nem kezdi P. J. az 1894. év előtti időkhöz? Ezek jellemzése sokat — még a két tanács tag kilépésének okát is — megvilágította volna.

1879—1894-ig a köztartási vállalkozó az igazgató volt. Ezen rendszert azonban több oknál fogva rosszalta a tanács, egyrészt mert ellenkezett az 1874. évi 24260 számú v. és k. m. rendelettel, másrészt, mert a közönségben, de tanügyi körökben is okot szolgáltat arra, hogy miként más intézeteknél, úgy Léva is oly vélemények merüljenek fel az illető igazgató-vállalkozó felől, melyek annak reputációját és ezzel az intézet jó hírért is veszélyeztették. Azon vélemény terjedt el ugyanis, — ami az csak a közönség keresztényi emberszeretetétől várható — hogy az illető igazgató-vállalkozók a kincstár rovására és az ifjúság gyomrának meg-rövidítésével saját vagyonuk gyarapítására használják fel a köztartást. Ily gyanúsítgatások visszahatottak mindenkor az igazgatóra is, mint az intézet gazdasági ügyeinek ellenőrzésére hivatott intézményre és idővel nemcsak az igazgatót, de a tanácsot is annyira feszélyesték, hogy utóbbi az intézet és vezetőjének decoruma érdekében végre kiküzdötte a vizsás állapot megszüntetését, amennyiben az igazgató vállalkozói minőségéről 1894-ben lemondott.

Az idő rövid volta miatt azonban nem lehetett azonnal más vállalkozót találni s azért a küszöbön álló tanévre más modus vivendi kerestek, ami nehéz feladat volt, mint egyáltalában később a vállalkozót illető föltételek megállapítása is felette nagy munkába került, mert habár a tanács független tagjai és elnökeinek véleménye és nézete csakhamar találkozhattott közös megállapodásban, mégis sok akadályt gördített a tanács második hivatásos tagja a végleges megállapodás elé, melynek elhárítása nagyobb munkát adott, semhogy egy délután lehetett volna vele megküzdeni. Ezért tartott az ülés két napig.

Az igazgató tanács azonban a kérdéssel ezentul és az ülésen kívül is behatóan foglalkozván — mert csak két tagja volt vidéki lakos — az 1895. június 26. i. ülésből kifolyólag — az épen 1874. évi 24260 sz. rendelet hatása alatt miniszterileg jóváhagyott — érlejtést közhírré tehető és az erre beérkezett két ajánlati levelet 1895. szept. 5. én tartott ülésen felbontotta.

Meglepetésünkre kitért akkor, hogy a két ajánlat lényegében azonos volt, csak hogy mi akkor P. J. igazgatóval ellenkezőleg azon csodálkoztunk, hogy a későbbi vállalkozónak korábban beadott ajánlatához volt hasonló az utána beadott másik! Legalább a benyújtás sorrendjét úgy tudtuk akkor.

P. J.-nak rikkított betűkkel nyomtatott szavai és azoknak egymásutánja: „Mivel azok (t. i. a két ajánlat) teljesen azonosok voltak, személyre való tekintettel F. E.-né B. V.-nak határozottatott a köztartási vállalat

bérbe adatni. . . tisztán láttatják az ő ügyetlenül álcázott szándékát. Önkéntlenül érezhetni a sorok közti vádat, mely az ig. tanács ellen irányul s melylyel önzertesen, egyenes lelkű férfinak nem szabad a vele nyíltan szembe szállókra suttymban suj-tania.

Bárki azt olvashatja e sorok között, hogy volt egy egyén, akinek a tanács minden áron személyi okokból, nem pedig az ügy érdekére való tekintetből akarta a vállalatot megszerezni, mely ügynök akár financiai, akár egyéb érdekeit az ig. tanács a miniszter megtisztelő bizalmából megvédeni és támogatni lett volna köteles és tette ezt azon meg nem engedett módon, hogy öv. F. E. nével közölte a már beadott másik ajánlat tartalmát.

Ily vádak nem szabad szó nélkül hagynunk és legkevésbé akkor, amikor — s erre alantabb visszatérek — a vádló, ki nem nobile officiumból*) ült a tanácsban, saját anyagi érdekeit hozza kapcsolatba a köztartás címén eszközölt megtakarításokkal.

Ily vádak egyszerűen visszautasítunk oda, ahonnan jöttek.

Igenis tekintetbe vettük a két pályázó közti választásnál a személyt, akit mindnyájan nemes lelkületéről, jó szívééről, kötelességtudásáról ismertünk és kinek felsorolt tiszteletre méltó jellemvonásai biztosítékot nyújtottak, hogy ez az igazán urinő inkább a saját anyagi érdekét fogja kockáztatni, — amint tette is — semhogy valaki őt haszonleséssel, tisztességtelen üzérkedéssel vádolhassa.

Jól tudtuk 1895. szept. 5-én, mit tartalmaz az 1874. évi 24260. sz. rendelet és „gondoltunk“ reá. Többek közt mondja: „a növendékek száma után fejenként és naponként megszabott díjért“ köteles a vállalkozó a köztartás összes terheit viselni, de tudtuk azt is, hogy ezen rendelet szerint „a köztartás (csak) vállalkozóknak adandó ki, hol az addig házilag kezeltetett.“ S midőn tapasztaltuk, hogy ezen rendelet lényeges intézkedése dacára is a lévai képző köztartásának módja 1874. óta négy ízben lett megváltoztatva, ne csodálkozzék azon P. J. igazgató, hogy ugyanezen rendelet kevésbé lényeges intézkedése ellenére — bizonyos, később megjelölendő okok miatt — az ig. tanács a tanfelügyelővel egyértelműleg a naponkénti elszámolás helyett a havonkénti ajánlotta a miniszternek a szerződésbe fölvetetni, amit az helyben is hagyott.

P. J. rugdalozásai közbe a miniszternek is jutott e helyt kék folt, mert megfélekedezik P. J., hogy mikor ő felteszi, hogy talán a miniszter sem gondolt ekkor a hivatolt rendeletre, ez a bétisezel azonos gorombaság nem az akkori, de azóta már letűnt államhivatalnok személyét sérti, hanem a magas államhivatali tisztséget, melyet a folytonosság elvével fogva a jelenlegi miniszter képvisel. Ez iránt pedig P. J.-nak, mint államhivatali közegnek tisztelettel kell viselkednie, intézkedéseit pedig semmiesetre sem szabad a nyilvánosság előtt bírálata tárgyává tennie.

Tehát történt szabályellenesség az akkori tanfelügyelő tudtával és a miniszter jóváhagyásából.

Persze, hogy miképen és egyáltalában gondolt-e a miniszter az 1874. évi 24260. sz. rendeletre, vagy az 1900. évi 45781 V. és K. M. sz. rendelettel kiadott rendtartás 100. §-ára, midőn a lévai képző köztartása ismét házi kezelésbe adatott, azt már nem firtatja P. J.

Amint most az 1903. évi 21, 181 számú rendeletével hatályon kívül helyezte a miniszter Lévára nézve ama előbbi intézkedéseit, úgy tette azt 1895-ben és ezt P. J. tudhatta volna.

Az ig. tanács 1895-ben a fejenkénti és havonkénti elszámolást azért ajánlotta, mert alapos oka volt tartania attól, — amint az be is bizonyosodott — hogy bizonyos tényezők mindent megkísérlelnek majd, hogy a vállalkozó folytonos zsörtölődéseknek és az elszámolásban mindenkor akadékoskodó zsörtölődéseinek elkerülése végett a növendékeknek gyomra és inye kedvéért többet is tett, mint kellett volna, csakis a szünnapokon való megtakarítás képezte egyedüli nyereségét ez üzletnél, az ellátásán kívül.

Ami pedig a felügyelő tanár élelmezését illeti, neki fáradozásáért jutalmul kijár az élelmezése; ha pedig kötelességét végzi, de időközben viszonyai úgy alakultak, hogy neki otthon is főz ebédet a neje, akkor az őt jogosan illető élelmezés helyett talán csak követelheti, vagy kérheti annak feloldását?

Hogy nem közvetlenül a felügyelőnek

és k fogástalanul jól látta el, hanem — és én voltam az, ki ez ellen a tanácsban az igazgató és többi társaimmal szemben ismételtén kifejeztem egyedül álló véleményemet — bővebben és válogatottabban, mint a hogy szükséges és célszerű lett volna.

Maga P. J. eisdje mondja az 1900/1. és 1901/2. iskolaévi értesítő 78 oldalán: „A köztartást öv. F. E. urnő, mint bérlő igen jól látta el fejenként havi 24 k.-ért“ és alább: „Az étel mindig elegendő, izletes és tiszta volt.“

És mégis mondja P. J. értesítőjének 27. oldalán ismét ritkított betűt használva: „Mivel érdemleges panasz nem merült fel a vállalkozó ellen, a tanács 1897-ben újra árlejtés nélküli újítja meg a szerződést. „Egy jellemző dolog van itt, mely legalább is gondolkozásra ad okot: a felelős számadó igazgató a szerződést nem írja alá. — Így ment ez évről-évre.“

P. J. maliciája az „érdemleges panaszszal“ már felhívja az olvasó distinguáló hajlamát, mely ezen passusból más, de nem érdemleges panaszok fönnforgását sejteti, pedig elődjének fennebb citált szavai mást mondanak.

Tehát voltak más panaszok is, de csak az érdemlegesek hiányára való tekintetből követ most el az ig. tanács a tanfelügyelővel élén — most már a jelenleginek is jut ki kék folt — évről-évre incorrectséget és csapja be az őssz s vállás és közoktatási miniszteriumot, — most már ott is jobbra balra esik kék folt az urakon — kérve és elérve is, hogy az szabályellenes szerződést szabályellenesre meghosszabbítsa, noha az igazgató azt nem írja alá.

Már most ha tudja P. J., hogy miért e körös-körösödött az igazgató, miért nem mondja meg? Ha pedig nem tudja, akkor miért gondolkozik fölötte? Úgy sem fogja azt az indító okot megtalálni, melyet találni kívánna. Az igazgató valószínűleg pápistább akart lenni a római pápánál és csökönyöségével ki akarta mutatni, hogy szabálytalanságot nem követ el az 1874. évi többször citált rendelet ellenére még akkor sem, ha más miniszteri rendelet az adott esetre amaz hatályon kívül helyezte is.

Igy akarta a miniszter figyelmét egy kis sé felrészni lethargiájából.

P. J. e helyen azt az inso'entitát, melylyel eddig az ig. tanácsot, tanfelügyelőt és miniszteriumot sértegeti, betetési azzal, hogy saját tanári karának több tagját, a kinek a köztartásban a lefolyt 9 év alatt bizonyos ténykedést kellett hivatából gyakorolnia és kinek ő itt léte óta naponta hízoglon barátságos arcot mutatott, szintén belesodorja a képzőintézet, panamának „szennyébe. Ezek a tanárok ugyanis ferdüre-borura írták alá, amit a vállalkozó elibük tett, mert: „Bárhány napig étkezett valamely növendék, a felügyelő tanár aláírta a vállalkozó nyugtatónyára, hogy ennyi és ennyi növendék érkezett s a havi 24 kor. minden növendék után kifizetett. Az étkezők napi kimutatásának vezetéséről szó sem esett. Mikor a felügyelő tanár megöszült, a vállalkozó hónapról-hónapra felvette a segédtanár élelmezési díját s — azután kifizette a felügyelő tanárnak.“

Amennyiben e sorokban az illető tanárok elleni sértés foglaltatik, ez reájuk tartozik, végezzék ők el igazgatójukkal a lovgias ügyüket, ha ennek szükségét látják. Mi csak az elszámolás lényegére vonatkozólag tesszünk megjegyzést, mert azt az ig. tanács helyben hagyta.

Emlékszik az olvasó, hogy a miniszter 1895-ben jóváhagyta a köztartásnak fejenkénti és havonkénti elszámolását, így tehát a napi kimutatás vezetése felesleges volt. Sem a miniszter, sem a tanfelügyelő, mint annak képviselője, soha sem követelte Léván a naponkénti jegyzékvezetést, tehát nem lehet senkit sem azzal vádolni, hogy nem tette kötelességét és nem tett a kötelességénél többet. A vállalkozó pedig nagyon is rászolgált arra a kis haszonra, melyet neki a vakációk hoztak, mert miután az igazgató urak zsörtölődéseinek elkerülése végett a növendékeknek gyomra és inye kedvéért többet is tett, mint kellett volna, csakis a szünnapokon való megtakarítás képezte egyedüli nyereségét ez üzletnél, az ellátásán kívül.

Ami pedig a felügyelő tanár élelmezését illeti, neki fáradozásáért jutalmul kijár az élelmezése; ha pedig kötelességét végzi, de időközben viszonyai úgy alakultak, hogy neki otthon is főz ebédet a neje, akkor az őt jogosan illető élelmezés helyett talán csak követelheti, vagy kérheti annak feloldását?

Hogy nem közvetlenül a felügyelőnek

füstelte ki az annak járó jutalmat az igazgató és miért a vállalkozó utján, azt ösmerve a viszonyokat és jellemeket csak az igazgató ellenséges érzülete magyarázza meg nekünk, P. J.-nak pedig — ha másként tudja — az elfogult tendenciás információt.

Láng Mihály igazgatónak a köztartást célzó kísérleteinek hátterében az ig. tanács az önérdéket látva, bizony nem mindég bársnyagos kézzel teregette le a szüntérről az igazgató erőszakos kísérleteit, de azért ő is, az ig. tanácsal egybehangozón csak dicserhette a vállalkozó által eszközölt köztartást.

Hogy az ő itt működésének vége felé az 1902/3. tanév elejében kinek és miért jutott a miniszteriumban eszébe Léván is a „köztartási megtakarítások terhére“ 720 kor. értékű segélyt adományozni, azt persze mi, kik nem érintkezünk annyit a miniszteriumi hivatalokkal, mint az igazgatók, nem tudhatjuk. És most már nekünk adott okot a gondolkozásra, a lévai képzőknek ily címen adott miniszteri segély, mert a miniszteri számvevőségben jól tudott dolog volt az, hogy Léván ily című megtakarítások nincsenek és nem is lehetnek.

Az egész dolog egy ügyes coup benyomását tot'e a tanácsra, melylyel egyvalaki a köztartás megváltoztatásának gordiusi csomóját egyszerre akarta megoldani.

Itt kezdődik az a különös érdekességű jelenség, hogy amit az illető igazgató saját kezdeményezéséből eleinte sikertelenül megkísérel, azt rövid időre a kudarc után a miniszter rendeletére újra megkezd. Az igazgató pl. jelzi, hogy talán lehetne a tanév elején, végén és a nagyobb évközi szünetidők idején a köztartáson valamit megtakarítani; az ig. tanács erre azt mondja: míg a jelen szerződés, különösen annak 9. pontja jogérvényesen fennáll, addig jogsérelem elkövetése nélkül nem lehet a szerződést megváltoztatni és erre — érkezik a miniszteri rendelet, mely mindezeket most már elrendeli.

„Láng Mihály elment Pápára, de itt hagyta . . . Eris almáját“, mondja P. J. és ezzel kezdődik az ő korszaka, a corruptio után az — aranykor.

Hogy L. M. elment, békesség uralkodott. Megvoltak elégedve a növendékek, a vállalkozó, a tanárok, a helyettes igazgató, az igazgató tanács és a tanfelügyelő. Mindenki fellelegzett a békétlenség kísértetétől kísért igazgató távozása után.

Hol volt tehát az Eris almája? Én azt hiszem, hogy L. M. magával vitte és P. J.-sal való találkozásakor ennek adta át, ki Lévára jöve itt gurította el ismét az ig. tanács ülésében.

1902-ben ősszel P. J. állását elfoglaltván, amint mondja, mindjárt betekintett az irásokba és rögtön tisztán látott mindent. Az irás neki elég volt, no meg a képzővel az előtt nyusban állott és több okból elfogultan itélő személyektől beszerzett adatok, melyeknek realis voltáról nem igyekezett más forrásokból is merített adatok alapján meggyőződni.

Amint először találkozott a vállalkozóval, mivel férfitől nem illő modortalansággal ajtóstól botlott a házba és rövidesen tudtára adta neki, hogy ezt az állapotot ő nem fogja soká tűrni.

Az 1902. év végső hónapjai valamelyikében tartott tanács-ülésem tárgysorozaton kívül előadja, hogy őt a miniszteriumban figyelmeztették arra, miszerint a köztartási szerződésnek van egy pontja, melynek megváltoztatása a megtakarításokat lehetségessé tenné. Ő ezt a pontot mindjárt feltalálta a 9. pont a) kibekezdésében.

Erre azt az egyhangu választ nyerte a tanácsban, hogy ezen ponton a szerződés tartama alatt jogsérelem nélkül lehetetlen változtatni, ha azonban lejár a szerződés tartama, akkor, tehát a tanév végén, ezen változtatás szóba fog jöhetni. Én voltam, ki ezt az expedienst szóba hoztam.

Mily levélváltás folyt ez ügyben a tanfelügyelő és a miniszter között és folyt-e egyáltalában, azt nem tudjuk, azt sem, hogy mit végzett P. J. irással, v. szóval B.-Pestre való lerándulásai alkalmával a miniszteriumban, de minden későbbi dolog oda enged következtetni, hogy sokat és sikeresen, mert ime P. J. 1903. március 25-én önhatalmulag felmondja a köztartást a vállalkozónak (128.o.).

Önhatalmulag, mert az erre vonatkozó 2181. számú miniszteri rendelet csak két nappal később, március 27-én látott napvilágot és mert a rendtartás 101. §-a szerint a

köztartási szerződést az igazgató a vállalkozóval csak az ig. tanács hozzájárulásával köthette meg, illetve a 123. §. c. pontja szerint „a köztartásra vonatkozólag a vállalkozókkal és szállítókkal szerződést az ig. tanács köti, illetőleg az igazgatóval kötött“ és így a szerződés jogérvényességéhez és annak megszüntetéséhez is az ig. tanács hozzájárulása okvetlenül szükséges.

Hogy tehetta tehát azt P. J. hogy önhatalmulag mondja fel a szerződést, ha arra a miniszterium valamelyik befolyásos közege által fel nem bátorított? Nem feltűnő, hogy 2 napra a felmondás után gyártják az erre vonatkozó rendeletet a távol Budapesten?

És minderről az ig. tanácsnak nincs tudomása, minderről állítólag a tanfelügyelő is csak utólag értesítették?

Nem kell-e szükségképen az embernek arra a gyanura ébrednie, hogy itt egy előre megbeszellt játékot űztek az ig. tanács háta mögött, végül egy fait accomplit állítván elébe, melylyel szemben az már most teljesen tehetetlen?

A miniszter a jelzett rendeletben utasítja most az igazgatót, hogy a házilag kezelt köztartás tervezetét április végéig terjeszse be és még néhány nappal előbb felír az igazgató a tanfelügyelőhöz, kérvén hozzájárulását, hogy a köztartást fejen- és naponkénti elszámolás kikötése mellett nyilvános árlejtésen adják ki.

Mire való volt ez? Nem azt kell a dátumok feltűnő egymásutánjából következtetni, hogy az igazgató ezen feliratát nem komolyan vette? és vele csak takarni akarta magát az ig. tanácsal és a közönséggel szemben? Nem úgy tűnik fel, mintha ő az árlejtés kérelmezését csak arra használja, hogy elterelje magától annak látszatát is, mintha ő eleitől fogva a házi kezelés életbe léptetésén fáradozott volna? Pedig hozzá közel álló ajkáról elhangzott a vigyázatlanul kiejtett szó, hogy miért ne élvezhetné más azt a hasznot, melyet F. E. vállalkozó huz a köztartásból?!

Én nem állítom, hogy úgy van amint a látszat mutatja, de hogy a látszat ilyen, azt sem tagadhatom, amellyel sokan bizonyíthatnának.

Megmondta Huberth V. a „véleményében“ s P. J. jobbnak tartja elhallgatni, de már bocsánat! nekem ezt itt közzé kell tennem, mert megmondtuk P. J.-nak egy korábbi ülésen is nyíltan, szemtől-szembe:

„Mit kívántunk mi elérni, mikor az újra behozni javasolt rendszer megszüntetését keresszük vitűk? 1-ször azt, hogy a tanári decorum és fegyelem sárba ne legyen tiporható. 2-szor, hogy az állam által adott pénz rendeltetése helyére, vagyis a növendékek élelmezésére fordíttassék. Ezen két célt sikerült elérnünk s most e téren elért sikereket kockáztassuk? Miért, azért, hogy az emberben felkeltsük az állapot, felébresszük a kapzsiság ördögét? Hogy a tanárt nemes hivatásától elvonjuk s viszont a növendékeket — kiknek hivatása minden nemes és szép iránti lelkesedést terjeszteni — már ifjú korukban megtanítsuk az önzésre és anyagi érdekek hajhászására?“

Midőn ezeket P. J. kénytelen volt hallani, nagy zavarában teljesen elvesztette lélek egyensúlyát s tárgyilagosságát és felindulásában mindent a maga személyére vonatkoztatva tiltakozott a gyanúsítgatások ellen!

Igy csak az reagál, kit érzékeny gyengején talál az ember célzat nélküli, általánosságban értelmezendő szava.

Megmondtuk mi a miniszternek is, nem P. J.-ra vonatkozólag „ . . . habár az intézet igazgatója most nem, mint névszerűen vállalkozó szerepel is, mégis ő tart fönn a terményszállítókkal és kereskedőkkel üzleti összeköttetést és az ig. tanács elé csakis számlák és nyugtákkal felszerelt számadást terjeszti, ennek pedig nincsen betekintése az éléskamarába, vajjon a számadás számadatainak megfelelő ellenérték meg van-e és hová fordítatik és így ismét azon veszélyben forog az igazgatói decorum, hogy gyanúsítás férhet az ő kezelésének tisztaságához, vagy a vezető tanárhoz.“

Ehhez járul, hogy az igazgató és így tanár in'ezvén a köztartást, a növendék ugyanazon kényelmetlen helyzetbe jutott, mint a 94 előtti években, t. i. hogy be kell érnie bármily ellátással is és nem mehet panaszra — ha lenne is rá oka — e supremum foruma ellen, pedig könnyen lehet oka akkor, ha utóbbinak érdekében áll a jelen módszer melletti nagy megtakarítást felmutathatni. . . .“

Csakott fülekre akadunk most is, pe-

*) Azt hiszem nobile ez az officium a 6 kor. napi-díj mellett is.

dig még nem esett el Ilion! Ami nem következtet be ma, meghozhatja a holnap! Jöhet P. J. után oly igazgató is, ki esetleg nem elégszik meg a házikézelés nyújtotta azon előnyökkel, melyekkel az önzetlen P. J.

Egyben már is igazunk van, hogy P. J. nem magán érdek nélkül hajította a régi rendszer megváltoztatását, mert most már azon vigyázatlanul elhangzott szó kezd jelentőséget nyerni: a vállalkozó hasznának egy részét az olcsó, illetve ingyen ellátást — bár felsőbb hatóságának jóváhagyásával — az intézet igazgatója élvezi már.

Hogy követhette el P. J. azt a hypocritaságot, hogy annyi — mint ő mondja — „elmérgesedés“ után, mikor anyagilag nincs rászorulva, ezt az anyagi előnyt mindjárt az elsőpróba évben veszi igénybe a köztartás új rendszeréből, hogy magát ingyen és két tagból álló családját — ha jól informáltak — havi 36 koronával 10 hónapon keresztül a köztartásból láttatja el (mi mellett persze otthon a családtagok is takaréktüzhelyen is sokat megtakarít); hogy állíthatta azt számadásaiban, hogy (míg egy növendék napi élelmezése körül 68 fl. -be kerül) a tanári — risum teneatis! — csak 1 1/2 fillérrel többre kerül, mint a növendékeké: azt nem érthetjük.

Az állami tanintézet igazgatója, ki állása díszének tartozik azzal, hogy köztisztviselőben álló megboldogult egyik elődje példáját követve, azon város közéletében, melyben talán életének jó részét lesz hivatva eltölteni, szintén köztisztviselőt és nagybecsűt érdemelő pozíciót foglaljon el, javithatatlant botlás követ el, akkor, midőn ily nuditásban mutatkozik be, mint P. J. igazgató.

Ezzel tartozunk az ügynek, melynek Huberth Vilmos ügyvéd 1894-től, én 1895-től nagy érdeklődéssel és míg az Eris almája nem került felszínre, buzgó törekvéssel igyekeztünk tehetőségünket és jóakaratainkat rendelkezésére bocsátani; ezzel tartozunk azon testületnek melyet P. J. bészennyezni igyekezett. A közvélemény tudom, hogy nekünk fog igazat adni és ezzel — legalább én, a magam részéről beérem és így a dolgot a magam részéről befejezettek nyilvánítom.

A dolog tanulsága pedig a régi magyar közmondás:

„A kinek a háza üvegből van, az kövel ne dobálózzék!“

Léván, 1904. aug. 31.

Dr. Karafiáth.

Nyilatkozat.

Dr. Karafiáth főorvos ur a „Bars“ aug. hó 28-iki számában a lévai állami tanítóképzőzről írván, (***) alatt személyemre nézve azt teszi közhírré, hogy állandó budapesti lakos létemre az ig. tan. tagja vagyok mai is stb.

Legyen szabad cikkirő ur felvilágosítására megjegyezmem, hogy Léváról távoztamkor lemondási szándékomból a kir. tanfelügyelő ur azon kívánságát tudatta velem, miszerint lemondásomat még ne s csak akkor adnám be, amidőn ő erre fel fog engem hívni.

A mi pedig a Dr. Karafiáth ur érintette élelmezési ügyet illeti, minden alkalommal annak adtam kifejezést, hogy helytelen, ha ezen fontos ügy az igazgató tanács hatásköréből elvonatik és az igazgató tanács elkerülésével intéztetik el.

Budapest, 1904. aug. 29.

Lakner László.

Válasz id. Lakner L. úr nyilatkozatára.

Azon praecedensből, hogy a kir. tanfelügyelő országgyűlési képviselőnk, midőn az Budapestre tette át lakását egyenesen fel szólította az ig. tanácsosságról való lemondásra, csak azt következtethetem, hogy mással szemben hasonló eljárás követ.

Ezen jó hiszemben hangulyoztam a miniszter ur előtt lemondó emlékiratomban, hogy a tanács független elemeinek fele rendelkezésére bocsátja állását, mondván:

„Alulírottak, mint a lévai állami tanítóképző négy tagból álló ig. tanácsának két legrégebbi tagja...“

Az „Értesítőben“ azonban a tanács tagok közt Lakner L. ur nevét is találtam és ezt jöhszeműleg tévedésnek tarthattam, mely kettőnk a miniszter ur előtt meghazudtolhat.

Ezért szerepel, mintegy compensatióként a **) alatti jegyzet, melynek igen tisztelt barátom és volt tanácsbeli tagtársam személyére vonatkozó célzatosága nem volt, amint ő — úgy látom — véli.

Rövidülve, hogy id. Lakner L. ur szavaim öszintességében nem kétkedik, köszönöm a képző élelmezési ügyet illető és álláspontomat erősen támogató fenti véleményének közlését. Vajha az a legutóbbi két tanév tanácsülésén is elhangzott volna ismert nyomatékkal!

Léván, 1904. szept. 3.

Dr. Karafiáth.

Különfélék.

— **Városi közgyűlés.** Léva r. t. város képviselő testülete 1904. évi augusztus hó 29-én rendkívüli közgyűlést tartott, melyen helyesléleg tudomásul vették, hogy a polgármester a bars megyei tűzkárosultak nyomorának enyhítése végett Léva városban „segítő bizottságot“ alakított, egyúttal a közgyűlés ugyanezen jótékony célra 300 koronát szavazott meg. Elhatározta a közgyűlés, hogy az építendő tanítóképződe elhelyezésére a vásártér bal oldali részét a Nyitrai-féle szántóföld egy részével kiegészítve följárítja, s hogy a szükséges telket megszerzi. E határozat következtében a Slebek Jozefin és Bizik Jánossal kötött előleges szerződéseket hatályon kívül helyezte. Elhatározta továbbá a „Bars megyei gazd. egyesület“ által 11 ezer korona 11 év alatt kamat nélkül törlesztendő vételárban felajánlott kertnek, valamint a Vida Jónás és neje által a vadalmási dűlőben levő 658□ öl szántóföldnek 320 koronáért leendő megvételét. Elfogadta a „szervező bizottság“ indítványát a városi szervezeti szabályzat 87. §-a első részének módosítása iránt, s egyúttal jóváhagyta az új mérnöki állásnak 1600 korona törzsűtéssel és 400 korona lakbérrel leendő felállítását; valamint a nyugdíjszabályzat némely részének módosítását. Névszerinti szavazással elrendelte a „Kalvin“-téri 1. sz. alatti Androvics-féle ház megvételét, lerombolását és a telkeknek közterré alakítását. Jóváhagyta a Svarba Endrénék eladott telekre szorított vonatkozó szerződését. Majd elrendelte a közgyűlés a Szladky-féle ház bérletének felmondását, a ház lerombolását és telkének utozaterületté változtatását, ezzel kapcsolatban a Mángorlő-utca kinyitását és a szükséges területre a kisajátítását és elrendeléseit a törvény által kívánt névszerinti szavazás megadására október 3. napját tűzte ki. A Stefánia árvaház részére az 1905-ik évre 450 korona segélyt szavazott meg. Jóváhagyta a közgyűlés a kereskedelmi és iparos tanácsisko ai tanerőknek 1904—1907 évre történt megválasztását. Tudomásul vette a város-ház épületénél elrendelt pótmunkák teljesítését, minélfogva elrendelte a vállalkozók óvadékának kiadását. Elfogadta a vágóhid építésének költségét 5587 kor. 98 fill. összeggel, elrendelte a házai kereskedés korlátozásáról szóló jóváhagyott szabályrendelet életbe léptetését. Napirendre tért Makó város képviselőtestületének március 15-ének országos ünnepé avatására tárgyában megküldött átirata felett. Végül megállapította az 1905 évi közszégi közmunka mérvét s a váltás arányát, mire a gyűlés véget ért.

— **A léva-bakabányai vasút** érdekeltiségenek az 1902. augusztus 25-én tartott közgyűléséből kiküldött ma szeptember 4. délután Bakabányán értekezletet tartanak a vasút kiépítésének keresztül vitele tárgyában.

— **Esküvő.** Dr. Tóth Sándor ügyvédjőre augusztus hó 31-én kelt egybe Pál Ágnes kisasszonnyal, Pál József alsóváradai földbirtokos kedves leányával.

— **Aranylakodalom.** Huberth Daniel, a gróf Hunyadi-féle uraldom nyug. jószágigazgatója és neje Novy Paulina urasszony tegnap ülték meg fiuk, Huberth Vilmos, köztisztviselőben álló lévai ügyvéd házábanál, boldog házasságuknak 50. évfordulóját. A ritka szép jubileumot ért házaspár frigyüket a lévai kegyrendiek templomában, a hol ezelőtt 20 évvel fia, Huberth Vilmos tartotta esküvőjét, újból megáldatta, majd az egybegyűlt családtagok és ismerősök szerezése kívánatait fogadta. A jubiléus házaspár Esztergomban lakik ugyan, de mint hosszú időn át e vármegye lakója és társadalmának tagja, ide jöttek közénk ünnepelni életük eme szép fordulóját.

— **A lévai m. kir. állami tanítóképző** 1902/3 és 1903/4 tanévekre szóló értesítőjét most tette közzé Pethes János igazgató. Az értesítő elejét a két tanév története foglalja el rövid, krónika szerű sorrendben, majd az érkezett miniszteri rendeletek következnék. Az intézet élén ez idő szerint öt tagból álló igazgató-tanács áll. A tanári kar 8 tagból állott az igazgatóval együtt, ezen kívül 4 hitoktató, 1 óra adó tanár s egy orvos, mint az egészségügyi tanácsra működött. Részletesen megemlékezik az igazgató az intézet új épületének kérdéséről, melyet maga részéről is mielőbb megoldandónak tart. Igen érdekes adatokat sorol fel az értesítő lakás és köztartás című fejezete, melyből látjuk, hogy az intézet közvetve is mily hasznót nyújtott a város közönségének. A múlt tanévben a szállásadók lakbér címén 8855 K. 67 fillért kaptak; ugyan e tanév 17 hónapja alatt a köztartás kiadása volt 18,589 K. 59 fill. Az intézet növendékeinek száma az 1902/3 tanévben 104, az 1903/4 tanévben 115 volt, tanulmány részben magyar anyanyelvű. Az intézet nagy súlyt fektetett a kántor képzésére és így a növendékek közül többen a tanítói oklevél mellett kántori oklevélet is szereztek. Az intézet kebelében működő ifjúsági segélyegylet, mely 1902. évben kezdte működését. 2971 K. 02 fill. értékkel rendelkezik. Eltérvalóságának több ízben a nyilvánosság előtt is szép tanujelét adta az ifjúsági önképzőkör. A tanítóképző-intézet helyes vezetésének legjobb bizonyítéka, hogy a lévai közönség különös előszeretettel adja gyermekeit az intézettel kapcsolatos elemi iskolába, melynek a múlt tanévben 58 növendéke volt.

— **Tanító választás.** A lévai izr. hitközség a nyugalmába vonult Grünberger Manó tanító helyére Steiner Simon Budapesten végzett okl. tanítót választotta meg rendes tanítójává.

— **A gözeke szövetkezet.** A bars megyei gazdák első gözeke szövetkezetének 20 lőerejű gözekeje dacára a nagy szárazságnak vígan dolgozik és naponta 20 magyar holdat megművi. Van tehát remény arra, hogy a jegyzett 1900 holdat el fogja végezhetni. — A szövetkezet oly népszerű lett Barsvármegyében, hogy napról-napra több az új jelentkező, de ebbe a szövetkezetbe több tagot már fölvenni nem lehet. — Ugyancsak hozzá látott a munkához Ipolyág környékén a hontmegyei gazdák első gözeke szövetkezeté és a mely második gözeke szövetkezet, mint már megírtuk, Temes megyében jött létre. Most a megye-diket szervezik Radosán Nyitra megyében, a hol eddig már 1600 holdat jegyeztek. A jó eszme, melyet a földmívelési miniszter is hathatósan támogat, gyorsan tör utat magának.

— **Gyermekek réme.** Veszedelemes ember került minap a csendőrség kezére Csifár községben. Az illető Banga György vágási koldus, a ki iparszerűleg üzte 4—6 éves gyermekek nyomorokká tevését. A lelketlen ember a bucu előtti napon érkezett a község elé. Kétkerekű kocsiját egyik félreeső dűlőben hagyta, maga pedig besántikált a faluba. Míg a faluban járt, felesége a kocsin levő szerencsétlen nyomorék gyermekek közül az idősebbiket vizért küldte a közelben levő kuzhoz. A kis gyermek a kut táján két csendőrrel találkozott, a kik beszélgetni kezdtek vele. Kérdéseikre elmondta, hogy Bezdég Mihálynak hívják s hogy Banga úgy rabolta el Kürtösön lakó szüleitől, s akkor épkézláb gyerek volt. A fücska vallomása után a csendőrök a kis fiúval a kocsihoz mentek, hol Banga feleségén kívül még egy nyomorék gyermeket találtak. A csendőrök azonnal letartóztatták Banga feleségét majd nemsokára a faluban hurotra került Banga is. A két gyermek Bezdég Mihály és Hruska Antal vallomása alapján a csendőrség egész bűnhalmzat derített fel, hogy az állatias házaspár miként üzte a gyermeknyomort. Egyiknek a lábát csavarta ki, másiknak kezét, egyeseknek pedig a derekát nyomortotta meg. Azután jó pénzen eladta őket hasonló galád embereknek. A hitvány gazembert végre utólte az Isten keze s bizonyára megkeserüli gazságait.

— **Bars megyei gazdasági egyesület** f. hó 11-én Léván a városház kis termében d. előtt 10 órakor rendes közgyűlést tart, ezt megelőzőleg pedig választmányi ülést tart, ezen fontos gyűlésekre felhívjuk az érdekeltek figyelmét.

— **Esküvő.** Deutschn Ignác lévai kir. járásbírói ügyvédjőre és hó 11-én esküvőt örök hűséget Prossnitz Irma kisasszonnyal, özv. Prossnitz Henriknek kedves leányával Léván.

— **Halálos ütés.** A nagykalnai Levatióh pusztán augusztus hó 28-án Rási Lajos és Hara István béresek összeszólalkoztak. A szóvittanak az lett a vége, hogy Rási felkapott egy dorongot, azzal úgy vágta fejbe Harát, hogy azonnal összeesett, úgy szállították eszméletlen állapotban a lévai közkórházba, hol rövid kínlás után, a nélkül, hogy magához tért volna, meghalt. A gyíkos bérast a bíróság vette gondjai alá.

— **Egyházi hírek.** A besztercebányai egyházmegyében Jozif László körmöcbányai káplán hitoktató kékelőre helyeztetett át, helyébe Gríger Miklós nevezett ki. Lanko Ernő kékelői adminisztrátor pedig Handiovára plébánossá neveztetett ki.

— **Uj anyakönyvvezető.** A belügyminiszter Barsvármegyében a garam-szöllősi anyakönyvi kerületbe Pokorny Pál segédjegyzőt anyakönyvvezető-helyettesé nevezte ki.

— **Léván augusztus hónapban meghaltak.** Arends Erzsébet élt 1/3 évet, Kovács Margit élt 1/4 évet, Tatárko Viktória élt 1/2 évet, Jakubik József élt 1 1/2 hónapot, Szobi András élt 3 hónapot, idb. Berka Anerás élt 56 évet, Ruzsicska Emilia élt 9 évet, Kollárik István élt 49 évet, Molnár Béla élt 2 hónapot, Tóth Istvánné, szül. Kotasz Sára élt 55 évet.

Tanügy.
Értesítés.
Jelentem az érdekelte szülőknek, hogy a lévai ev. ref. iskolába a beiratások szept. 6. 7 napján délelőtt 9—12 óráig tartanak. A szülők gyermekeikkel együtt a jelzött időben jelentkezzenek a felkész lakon.
Jelentem továbbá, hogy városunkban ez év szeptember hónapban „gazdasági ismétlő iskola“ nyílik meg. Ennek vezetését a városi Előjáróság a ref. iskolaszék vezetése alá bízta. Működésén szülők tehát, kiknek 12 év b. töltött gyermekeik vannak a gimnáziumba, felsőleányiskolába, iparos tanonciskolába, avagy kereskedelmi iskolába nem járnak, kötelezve vannak a törvény értelmében gyermekeiket a fent jelzett iskolába, vagy a r. k. iskolaszék által vezetett „ipari ismétlő-

iskolába beírni tovább képzettség végett. Tájékoztató végett jelzem, hogy mindkét iskolába vallásfeleketet küönbőség nélkül vétetnek fel a gyermekek s tandíjat egyáltalában nem fizetnek. Beiratkozás ideje alulírott lelkésznel szept. 6 és 7 napja délelőtt 9—11 óráig.

Léva, 1904. szept. 3.

Birtha József
ref. lelkész.
isk. széki elnök.

Az anyakönyvi hivatal bejegyzései.
1904. évi augusztus hó 28-ól 1904. szeptember hó 4-ig.

Születés.

A szülők neve	A gyermek neve	A gyermek neve
Weinberger József Windholz Zs.	leány	Teréz
Adler Mór Quitt Ilona	leány	Mária
Tunák Katalin	fiu	László József
Kohut Mihály Tóth Anna	fiu	Gyula
Sóder Mária	leány	Margit

Házasság.

Völegény és menyasszony neve	Vallása
Konc István Szabó Erzsébet	ev. ref.
Deutsch Ignác Prossnitz Irma	izraelita

Halálozás.

Az elhunyt neve	Kora	A halál oka
Tóth Istvánné Kotasz S.	35	Idült vesszlob
özv. Adler Ignác	60	Szivizombaj
Mészáros Margit	21 nap	Gyermekaszály

Lévai piacziárak.

Rovattvezető; Kónya József rendőrkapitány.

Buza m.-mázánként 19 kor. 20 fill.

19 kor. 60 fill. Kétszerez 16 kor. 40 fill.

17 kor. 20 fill. — Rozs 14 kor. 20 fill. 14 kor.

80 fill. — Arpa 15 kor. 60 fill. 16 kor. 70 fill.

Zab 15 kor. 60 fill. 16 kor. 20 fill. — Kukorica 16 kor. 40 fill. 17 kor. 60 fill.

Bab 25 kor. 20 fill. 28 kor. 40 fill. — Lenese 24 kor.

40 fill. 28 kor. 20 fill. — Kőles 10 kor. 20 fill.

10 kor. 60 fill.

Nyiltér.

Asztali szőlő fehér, édes 30 kor.

gyógy és asztali szőlő

nagy szemű 40 kor.

Muskotály szőlő 60 kor.

Méz, tisztán pergetve 100 kor.

5 és 10 kilós kosarakban postán küldve

bérmentve a 3 és 4 korona.

Petrovits és Pautits

szőlőbirtokosok Versec.

Téli nemes gyümölcsre

rende ményeket elfogad e hó 15-ig

Honecz József

Pusztá-Kis-Kereskenyén.

Bérbeadó birtok.

Felső-Győrödön 160 hold föld lakással,

melléképületekkel bérbeadó. Értekezhetni

lehet **szeptember 4-ig** a nagyszecsei ref.

lelkésznel.

Kiadó lakás.

Főtéren egy szép nagy lakás már

október 1-től is kiadó.

Bővebbet e lap kiadóhivatalába.

Eladó ház.

Ladány-utca 15. számú házamat, mely

áll 3 szoba, konyha stb. minden hozzátartozóval,

szép kertes udvar, szabad kézből

eladom

özv. Tóth Istvánné

Nagy-Szombat Gabona u. 75.

Kiadó lakás.

A László utca 6. sz. házban 4 szobás

lakás nagy udvarral, tágas

gabonarakttárral és istállóval

bérbeadó. Igen alkalmas gabonakereskedőnek,

aki esetleg nagyobb mennyiségű zsákot, gabonarostákat is átvehetne.

Bővebb értekezést ad a ház tulajdonosa

NEUMANN ADOLF.

Ugyanott jó karban levő 1 drb. nyitott

és 1 drb. féltett kocsi, 1 pár használt és

1 pár új lőszerszám eladó.

Birtok eladás.

O-Bars községben egy kis föld, ház és kert, benne 350 legnemesebb gyümölcse, egész éven át érett gyümölcs egyik fogy, a másik érik, a kertben 4000 szőlőtőke, a gyümölcs jövedelmez rossz években is több, mint 2000 koronát; kertben nagy fűzde és szép pince.

Uj-Barson eladó a szőlőm is szabad kézből, végleges elköltözés végett. A ház legalkalmasabb egy nyugdíjas urnak, vagy fakereskedőnek, mert kertem alatt folyik a Garam folyó, a kertben legkitünőbb vizű kut, a régi Bars várából még csekély romok, kitünő levegő, a Garam völgyének legszebb helyén, kitünő tájkép, nyaraló családnak a legalkalmasabb, Bárki megtekintheti O-Barson a tulajdonosnál,

Fábián Antalnál.

Gabonatisztító-rosták. Darálók. Morzsoló. Tizedes mérlegek.

Mezőgazdasági gépgyárosok raktára:
Kern Testvérek
Léván.

Arjegyzekek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek. Sackrendszerű egytetemes és melyítő acél ekék.

Cseplőgép.

T. CZ

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tulajdonságára hozni, hogy Szepes-utca 5. szám alatt, egy a mai kor igényeinek megfelelően berendezett

Szifgyártó és nyerges-üzletet nyitottam.

Raktáron tartok a legjobb minőségű anyagból saját készítményű kész lószerszámokat, hintó- és gazdasági lovak számára, továbbá minden e szakba vágó cikketek u. m. nyerges, nyergfelszereléseket, ostorokat, ostor nyeleket, zablákat stb., mindennemű utazó bőröndöket, kézi- és iskola-táskákat, pénz- és szivartárczákat.

Mindennemű e szakmába vágó munkákat, u. m. új megrendeléseket és javításokat lelkiismeretesen, pontosan és olcsó árak mellett készítek. B cses párfogását ismételtén kérve maradtam teljes tisztelettel

GYÖRGYI LAJOS
szifgyártó és nyerges

Egyenruházati felszereléseket előírás szerint készítek.

THOMASSALAK

◆ löhere és csillaggyejük ◆ egy üszphosphorsav, mint cytromsavban oldható phosphorsav szerint legolcsóbban beszerezhető

Dukes és Herzog cégnél

Galgóc,

mütrágya és erőtakarmányeműek nagy kereskedése.

Közvetlen bevétel ◆ **Chilisalétromban** ◆ 1905. tavaszi szállításra.

„UNION”

elsőrendű fehér szárított moslékból, melynek emészthetősége az eddig ismert szárított moslékból sokkal nagyobb. Kívánatra bérmentve mintával és árajánlattal szolgálunk.

Mütrágyafélék:	Erőtakarmányok:	Különféle:
Thomasphosphat	Buzakorpa	Gépolajok fumei
Kainit és kálisó	Rozskorpa	Carbolitneum
Superphosphat	Szárzamoslék	Tovotte-kenőcs
Chilisalétrom	Szárított répaszellet	Kocsikenőcs
Trágyafősz	Melasse	C-mement
Szárított marhatrágya.	Szárított sörtörköly	Tőzegpor és alom
	Kender és répedara	Gabonaszákók
	Coccolidare	Ponyvák.
	Olajpogácsa	
	Malátacsíra	
	Tengeri.	

PENNY

4%-os

törlesztéses kölcsönöket nyujunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a föld-birtok és ingatlan 3/4 értékig I. és II. helyre 15-65 évid terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami és magánhivatásoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1-15 évig terjedő időre gyorsan és diszkrétén.

Bank- és magánadóságok convertálása.

Meller Lajos és Társai
bankbizomány.
Budapest, VI. Dávid-utca 15
(Törvényszékiileg bejegyzett cég.)

Hangverseny Grammophon

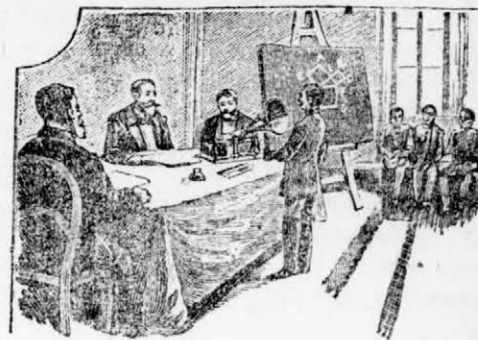

A jelenkor csodagépe!

Beszél, énekel, zenél, rendkívül érdekes szórakoztató eszköz családok részére, vendéglőknek és kávéházaknak.

Több ezer reproductió a világ leghíresebb művészeitől.

Raktáron kapható: **Klein Sándor**
óras és ékszerésznél Léván.

Jónak, a jobb az ellensége.

Tényleg a legjobb az eddig használatban levő szappan, szóda, por, stb. anyagoknál vászon és pamut ruháeműek mosására, a Schicht által újonnan feltalált

mosó kivonat, **„Asszonydicséret”**

végjegy, a ruha beáztatására.

Előnyök:

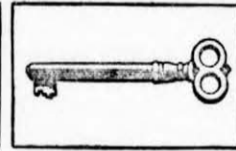
1. Az eddig szükséges volt mosási időt a felére csökkent.
2. Fáradtságot a negyedére.
3. A szóda használatát teljesen fölöslegessé teszi.
4. Minthogy tisztább, tehát fehérebbé is varázsolja a ruhát.
5. Ugy a kezeknek, mint a ruhának teljesen ártalmatlan, amiért az alant jegyzett czég kezességét vállal.
6. Rendkívül kiadósága folytán olcsóbb, minden más mosásménél.

Nélkülözhetetlenné válik minden háziasszony és mosónőnél egy egyszeri kísérlet után.

Mindenütt kapható.

Schicht-szappan

„szarvas” vagy „kulcs”

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy mind a „szarvas” szappan a „Schicht” névvel és a fenti végjegyek egyikevel legyen ellátva.

Schicht György, Aussig
A legnagyobb gyár a maga nemében, az európai szárazföldön.

SARCSBARNÁ MAHAGONI SZÁGALAN

Eredeti ivergekben 60 lit. 1 lit. 20 lit.

Christoph-Sak

A VALÓDI

A szoba fogókn használható.

Kapható: Schubert Pálnál Léván.

A Richter-féle **Liniment. Caps. comp.**

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszert, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzöslésül alkalmazták készvénynek, csúszl és meghúléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Richter F. Ad. és társa, cses. és kir. udvari szállítók. Rudolstadt.

Az elismert legjobb és legkitünőbb

Acél ekék 1, 2, 3 és 4 baráz-dásuak

Rét, moha, tagozot és diagonal **Boronák**

„Agricola” vetőgépe, Arató-gépek fűnek, herének, Szénagyűjtők és arató gereblyék, Szénafordítók, Szabad-aszaló készülék gyümölcs és főzéléknek

Bor- és gyümölcs sajtók, Gyümölcs és szőlő zuzók és bogymorzsolók, Önmöködő szabadalmazott szőlő feoskendő

„SYPHONIA” formáncs és vértetű pusztításra.

Szállítható takarék tüzhelyek, legújabb szerkezetben készítenek és szállítanak

Cseplőgépek

szabad. új Kenőgyűrűvel ellátott görgős csaqgyakkal kézi-, járgány- és gőzhajtásra.

Járgányok

1-6 vonóállat befogására, Legújabb gabona-tisztító-rosták, Trieőrök és kukorica morzsolók, Szeoskavagók, darálók, répvagók, Széna és szalmaprések nyugvók és szállíthatók, valamint minden más fajta gazdasági gépek

MAYFARTH PH. és Társa

gazdasági gépgyárak, vasöntödékek és vashámorművek

Aap. 1872. BÉCS, II. Taborstrasse 71. 900 munkás.

Kitüntette több mint 530 arany, ezüst és bronz éremmel, az összes nagyobb kiállításokon.

Részletes árjegyzék és számos ellásmérő levél ingyen. — Képviselek és viszont elárusítók kereszetenek

Megrendelhető: **KNAPP DAVID** urnál Léván.